

מציאת האשה פרק ששי כתובות

סז.

עין משפט
נר מצוה

(א) [ע"ז פ"ד ג] סוטה יג: לקמן קד' א [מוספתא פ"ה] ד' נשין מוספתא ג' מנה טו: ד"ה אלה ורש"י מכות ה"א: (ה) [מוספתא פ"ד] (ג) [ג"ל יומן ו"ה] ג' גמלא' בקדושין (ו) [ג"ל ס"ה] [מוספתא פ"ד]

תורה אור השלם

1. אם לא תדעי לך הדקה בנשים צאי לך בעקבי הצינן ורעי את גדיתיך על משבנות הרעים:

שר השירים א ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דפחתי ל' קודם ד"ה דיני:

מוסף רש"י

לפום גמלא שיחנאו הסמי לפי הגמל (קמחן קד) לפי כח הגמל מרעין כמשלו (סוטה יג:). וזו פשיטא. וזו מדינה שכן שמינת שבוזו זרי, כל כסף מדינה אחד משמונה כסף זרי כדאמרין לעיל סלע מדינה פלגא דחוזא שחזא מדינה שבעל (דע"ל סה:).

תוספות ר"ד

א"ר א קופה של בשמים אמר ר"א לא נאמרו בדברים הללו אלא בירושלים פירוש ששם הנשים מתקטנות בבשמים ביותר: בעי ר"א כמנה הנישואין אכלה המתקבלת שבת ראשונה או כל שבת ושבת חודש ראשון או כל חודש וחודש שנה ראשונה או כל שנה ושנה תיקו: א"ר ש"כ א"ר גמלים של ערביא אשה גובה פורנא מהם א"ר פפי הני תוחבי דבי מכסי אשה גובה פורנא מהן פ"י כותובה שאע"פ שאינה נגיבת ממטלטלי אלא ממקרקעי כיון שמרים היה באלו המטלטלים וברוב כותביהם נמצאים כל אשה ספקא דרעה עליהן כמו שזכרנו על הקרקע גובה מהן: א"ר מריש הוה אמינא הני ארנקי כמחזא אשה גובה פורנא מהן מאי טעמא אסמכתיהו עלייהו כיון דחזי דשקלי להו ונפקי וכי משכחי ארעא ובני בהו אמינא אארעא הוה: **מתני'** יהמשיא את בתו סתם לא יפחות לה מחמשים זוזי: **פסק** להכניסה ערומה לא יאמר הבעל כשאכניסנה לביתי אכנסנה בכסותי אלא זוז אם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה: **אמר רבי** אביי חמשים זוזי פשימו ממואי מדקתני סיפא האם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה ואמרין מאי כים אמר רחבה ארנקי של צדקה ואי סלקא דעתין חמשים זוזי ממש אם יש בכיס כמה יהבינן לה אלא שמע מינה חמשים זוזי פשימו ת"ר ויתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין אשה דרכה לחזור ויתום ויתומה עלמא דרבנן הוי מנה זורי כדמשמע בפרק קמא (ע"ל י"ג) גבי צית דין של כהנים גזים כ' ובע"ה גובין מטלטלין

מזיעין סחמיו. תחת רגליו להלך עליהם: **לפום גמלא שיחנאו**. לפי כח הגמל יטעוניהו משא: **אם לא סדעי**. אם לא תדעי לך כנסת ישראל לשמור את התורה זאי לך וגו' סופך ללאת בעקבי האלף ולרעות את גדיותיך: **וזכ**. חמיכות זה: **והרי הוא כשוויו**. לא יוסף שלש ולא יפחות חומש: **וזכ הרי הוא כשלוש**. וזכ שזור הרי הוא ככלים. ומפרש ואזיל מאי כלים: **דיניו וזכ** שהן טעויען: **הרי הן ככספיהם**. להוסיף שלש לפי שמומנים לשכר: **לפורטן**. שיש להן קצבת מטבע להחליפין ממיד דיניו כסף וזכרונות להוצאה ולסחורה: **(ה) דפחתי**. לפי שמשמטמטין בהו והוא מקבלן בפחות חומש: **אי נימא אסיפא**. אליכרי זה: **ואיבעית אימא**. ככלים של כסף דפחתי ולא תקשי לר' יוחנן דכי אמר רבי יוחנן בגרוטאות גדולות ומתניתין דהבא פריכא גרוטאות דקות שנופל מהן כשמשמטמטין בהן: **בממלא**. דק דק של זהב שקורין פלגא ל"א: **שמינת על אנטופיא**. הוא עיקר שורטון וששם שהכניסה לצעלה שום מהם הרי הן ככספיהם להוסיף שלש: **פרנא**. ריוח שלש: **סופי** דבי מכסי. שנות של אותו מקום: **אשלי**. חבליים: **ארנקי דמחזא**. כיסין מלאין מעות: **פרנא**. לזה שמעתי כתובה מנכסי יתומים ולא אמרין מטלטלי דיתמי לא משמעדי לצעל חוב: **ואסמכתיהו עלייהו**. וגביין מטלטלי כי הני שהן להן במקום קרקעות לפי שבעלי סחורה הם: **דשקלי להו**. הנשים האלמנות והגרסות שגובות כתובתן: **אארעא הוה**. ואין גובות אלא מן הקרקע מן הימומים: **מתני'** וכן המשיא את היתומה: **גבאי דקדק**: **גב' זוזי פשיטא**. זו מדינה שמונה מהן זו זורי: **לספרנא**. מונות של דקדק: שצאו

זהב הרי הוא כשוויו. פירש ר"ח דכלי זהב מיירי כגון נומים וטבעות וא"ת מאי קאמר לא כללים של זהב דלא פחתי הא כללים איירי וי"ל דהכי פירושו מאי לאו כללים דכסף דפחתי דהא זהב כיון שהיא לוצבת ממיד נומים וטבעות אע"פ שאינם נפחתיים אשה רוצה להתקטט צלן ולהיות פוחמת חומש ומשני זה כללים של זהב דלא פחתי פירושו כגון כוסות וקערות של זהב דאע"ג דכי משמטמי בהן פחתי כסף מיהו אגב ויקרס און משמטמטין בהן ממיד ובהנהו פשיטא שהם כשוויין דלא משמטמטין בהם כולי האי דפחתי הכי נמי נומים וטבעות משום קישוט שלהן אינה רוצה לפחות ככליו מיבעי ליה פ"י שעומד בכלותיו ובחשיבותו ואינו פוחת חומש ומסיק דהבא פריכא פירושו צרימא דהבא פריכא איירי פ"י זהב שזור והכי קמני זהב שזור הרי הוא ככלים דהיינו ככלים של זהב כמו שאמר רבי יוחנן אע"פ שהוא שזור כיון שאינו פוחת חסוז כללים:

מבבא. וזה הניטול מן הארץ ממזלו:

אלא ארישא. מדרבנן פריך: **גמלים של ערביא** אשה גובה פורנא מהם. פ"י דקונתו ריוח שלש שהם ככספיהם שמוסיף הבעל שלש וקשה לר"ת דה"ל למימר הרי הן ככספיהם דקאמר רבי ינאי וגראה לו דכתובה איירי שהאשה גובה כתובתה מהן דאסמכתיהו עלייהו כמו שפ"י דקונטרס עלמנו גבי ארנקי דמחזא ומכאן פוסקין דמטלטלי דין משמעדי לכתובה דהו כגמלים דערבי' ואשלי דקמחזא דאסמכתיהו עלייהו ואין נראה לר"ת דאי קרקע דמו כהי דשמעמחא א"כ אם מכרם הבעל תולא אשמו מיד הלקוחות לאחר מותו ואם כן לדריהם בעלה תקנת השוק אלא מחמת תקנת הגאונים גביא ממטלטלי דיתמי כמו שכתוב בכתב רב שירל גאון:

אמר אביי חמשים זוזי פשיטא בו' וא"ת אמאי איכתידי למיפסט ממחני' תפשוט מדרב יהודה אמר רב דאמר בפרק קמא דקדושין (דף י"ב:) צל דצריהם כסף ממדינה וי"ל דרב יהודה לא נתן סימן אלא דהא אמרינן דהכולל (צ"ק דף ג' ושם) התוקע לחציו צאזנו ונתן לו סלע רבי יוסי הגלילי אומר מנה ואמרין מאי מנה מנה זורי תנן או מנה מדינה תנן ופשת דמנא זורי תנן און מנה פריך מדרב יהודה וכתובה נמי אפילו למאן דאמר כתובה דרבנן הוי מתמחא דלא פליגי (לקמן ק"י) אלא בשא אשה בלחך ישראל וגירשה דקפוטקיא אס נתן ממעות ארץ ישראל או ממעות קפוטקיא וכן מנה דאלמנה דהוי לכולי דכתובת אלמנה מתלה כשל מורה: וזכ"ה

יב א מ"י פנ"ז מהל' אבות הלכה א טור ש"ע אה"ע סימן ק סעף א:

יב ב מ"י פ"כ שם הל' א [ופ"ג הל' ט] סמג עשין מה ש"ע שם סימן נת סעף א:

יב ג מ"י שם הלכה ב ט"ע שם סעף ב:

יב ד ה מ"י פ"ח מהל' מתנות עניים הלכה טו סמג עשין קכ"ט ט"ע י"ד סימן נ"ט סעף ב:

יב ו ז מ"י שם הלכה טו סמג שם ט"ע ט"ז סימן רנ"א סעף ח:

לעזי רש"י
פלא"א [פילול"א].
רס"י (זהב), פירווי (זהב).

תוספות ר"ד (המשך)
דיתמי דשכרי אבוהו: **מתני'** המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מנ' זוז פסק להכניסה ערומה לא יאמר הבעל כשתבואי לביתי אכסה [אוהו] בכסות אלא מכסה ועודה בבית אביה וכן המשיא את היתומה לא יפחות לה מנ' זוז ואם יש בכיס מפרנסים אותה לפי כבודה: אמר אביי ג' זוז פשיטא פ"י חמשים זוז מדינה ממאי מפרנתי אס יש בכיס מפרנסים אותה לפי כבודה ואמר מאי כים ארנקי של צדקה ואי ס"ד ג' זוז משה אם יש בכיס מנאי יהבינן לה אלא ש"מ ג' זוז פשיטא י"ד יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסים (אוהו ל"כ) את היתומה ואח"כ מפרנסים היתום מפני שהאיש דרכו לחזור ואין האשה דרכה לחזור ואי קשיא הא תנן פ"ב דהוריות האיש קודם לאשה להחיות ולהשת אביה וזאת קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השביח ובזמן ששניהם עומדים בקלקלה האיש קודם לאשה בכל מעשיו פ"י אשה קודמת לאיש לכסות מפני שבושת האשה מרובה משל האיש ולכת ערומה אכל למונות האיש קודם וזה להחיות והכי תני האב מפרנסים היתומה קודם וא"ל האי פרנסה פרנסה כסות דא"כ אמאי תלי טעמא שתיין זוז מיידי בעיר שיכול היתום לחזור ולהתפרנס אם לא ניתן לו מכיס של צדקה ויתור גדולה בבושת האשה לחזור משל איש ומתני' דהתם מיידי במדבר או בספינה שאינו מוצא לחזור ואם לא יפרנסו ימות התם האיש קודם